

STATENS VA-NÄMND

BESLUT

2015-03-06
Stockholm

BVa 22

Va 403/13

SÖKANDE K J

MOTPART Höganäs kommun

Ombud: Va-chefen F A
Adress som ovan

SAKEN Anläggningsavgift (lägenhet)

VA-NÄMNDENS AVGÖRANDE

Va-nämnden lämnar K Js yrkande utan bifall.

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

K J äger fastigheten Höganäs Kullens havsbad 1:27, som är belägen inom verksamhetsområdet för Höganäs kommuns allmänna va-anläggning.

K J har yrkat att Va-nämnden ska fastställa att han inte ska betala en lägenhetsavgift för en friggebod.

Kommunen har bestridit yrkandet.

Vidare har kommunen uppgett följande. I fakturan har skrivits en "Granskn/adm avgift" om 1 355 kr. Denna avgift finns inte i taxan och stryks från K Js faktura. Anläggningsavgiften faktureras istället med beloppet 15 081 kr inklusive mervärdesskatt och ska betalas av K J, som har beviljats respit med betalningen av fakturan.

Va-nämnden har i målet hållit en förberedande förhandling, och sedan parterna fått tillfälle att skriftligen slutföra sin talan, avgjort målet på handlingarna.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

K J har i huvudsak anfört följande.

Grunderna för hans yrkande är dels att lägenhetsavgiften för en icke bygglovspliktig byggnad är oskälig och dels att kommunens formulering och tolkning i va-taxan av lägenhetsavgift inte förekommer hos andra kommuner i Sverige. Till exempel har Kungälv kommun inte räknat en friggebod som en lägenhet. Grunderna som anförs har inte någon inbördes ordning. Vidare har Höganäs kommun inte gjort någon särskild anslutning till friggeboden och därför är det en oskälig lägenhetsavgift. Han har själv sett till att ordna en ledning mellan fritidshuset och friggeboden. På friggeboden finns det en toalett och ett handfat. Alla i området har inte behandlats lika då en del fastighetsägare inte har betalat en lägenhetsavgift för friggebodar med liknande förhållanden. Kommunens information har varit dålig och va-taxan har varit svår att förstå och är

otydlig i vissa delar. Fakturan har inte betalats. Kommunen har gett honom respit med betalningen tills ett avgörande i målet vinner laga kraft.

Han har gjort en utredning bland Sveriges kommuner för att ta reda på om den tolkning som Höganäs kommun gör tillhör regel eller undantag bland Sveriges kommuner och han kom fram till följande. Generellt kunde han notera att kommunernas va-taxor överlag är mycket lika varandra. De flesta kommuner har orienterat sig kring Svenskt Vattens rekommendationer i frågan (Svenskt Vattens publikation P96, VA-taxa) - så även Höganäs Kommun. Däremot skiljer sig svar och tolkningar åt en del. Sammantaget kan han dock konstatera att omkring 90 % av de svarande kommunerna inte tillämpar någon anslutningsavgift för friggebod 15 m². En väsentlig del i detta sammanhang verkar vara hur man definierar en lägenhet/bostad/bostadsenhet. Enligt Boverkets byggregler (BBR) samt enligt plan- och bygglagen är definitionen av bostad att den ska vara minst 21 m² samt innehålla utrymme för vila, samvaro samt inredning och utrustning för matlagning och hygien. Boverket klargör även att en friggebod 15 m² får användas som gäststuga, dock inte som självständig bostad/permanentbostad (komplementbostadshus). De nya Attefallshusen däremot får användas som självständig bostadsenhet. Med hänvisning till artikeln som skrevs i Dagens Nyheter den 12/8 2014 där det tydligt framgår att den stora skillnaden mellan friggebod 15 m² och Attefallshus är att den förstnämnda inte får användas som permanentboende (varför enligt hans egen och många andra kommuners tolkning en lägenhetsavgift inte borde vara aktuell). Syftet med hans friggebod är inte ett permanentboende utan som gäststuga när han får tillfälligt besök, eftersom huvudfastigheten bara är 50 m² stor. Slutligen vill han även framföra att Höganäs kommuns tolkning av sin va-taxa, där man likställer en friggebod på 15 m² med en lägenhet, är mycket otydligt. Kommunen informerade inte heller om detta i samband med att han lämnade in sina handlingar.

Kommunen har i huvudsak uppgett följande.

Kommunen har utgått ifrån de ritningar som K J har gett in och med anledning därav fakturerat honom en lägenhetsavgift. Kommunen planerar att

utreda andra fastigheters va-förhållanden i området. Vad gäller otydlighet och information så kommer kommunen att ta till sig detta och avser att förtydliga mer kring vad som gäller för friggebodar.

Kommunens antagna va-taxa följer Svenskt Vattens basförslag P96. Va-taxan som K J har gett in för Kungälv kommun gäller för fastigheter utanför verksamhetsområdet och kan inte jämföras med detta mål. Den va-taxa i Kungälv kommun som gäller för fastigheter inom verksamhetsområdet har ungefär samma principer som Höganäs kommun. Att en annan kommun har en annan definition av lägenhetsavgift innebär inte att det är fel på den va-taxa som har antagits av kommunfullmäktige i Höganäs kommun. Varje kommun antar sin egen taxa och taxan gäller endast i den egna kommunen. Kungälv taxa gäller i Kungälv kommun, Höganäs taxa gäller i Höganäs kommun.

Vad gäller olika kommuners va-taxor så är det svårt att tala om exakt hur många som har följt denna variant av basförslaget. Nyttoparametern är viktig. Kommunen har skyldighet att ordna bra ledningar oavsett om man bor permanent på fastigheten eller har nytta av ledningarna under en viss period. Det handlar om att få och ta emot vatten till och från den allmänna va-anläggningen. Kommunen måste ordna och fördela driftkostnaderna för hela anläggningen. Det kostar att underhålla och tillhandahålla anläggningen. Höganäs kommun ökar sommartid sitt invånarantal med 20 % och dricksvattenförbrukningen med 100 %. Antalet sommargäster är stort. Enligt 13 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) ska huvudmannen ordna de ledningar som behövs för att fylla sitt ändamål. Med ordna avses inte bara åtgärder för att anläggningen ska komma till stånd utan också för att den ska bevaras. Erfarenhetsmässigt utgörs kostnaderna för VA-verksamheten till omkring 80-85 % av fasta kostnader, det vill säga hålla anläggningen tillgänglig för vilka den byggts ut. Dessa kostnader är i stort sett oberoende av hur mycket den enskilde abonnenten förbrukar och av hur stor byggnaden på fastigheten är. Fastighetens nytta av tillgång till vattentjänster består i att anläggningen står till förfogande närhelst det uppstår ett behov av den. Anläggningen måste dimensioneras för att fullt ut kunna tillgodose detta behov. När befintliga områden byggs ut genom att det till exempel uppförs ytterligare byggnader på redan

bebyggda tomter kvarstår ansvaret om rätt dimensionering av ledningsnätet på kommunen. Av 32 § LAV framgår att anläggningsavgifterna ska bestämmas på beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar fastighetens andel av kostnaden för att ordna va-anläggningen. Avgiftsskyldighetens fördelning efter nytta betyder att varje abonnent ska bidra för att täcka fasta kostnader för anläggningen oavsett i vilken omfattning man brukar sin anläggning eller hur stor byggnad abonnenten befinner sig i. I begreppet ordna i nyssnämnda lagrum innefattar såväl utförande som förnyelse. Avgiften ska svara mot fastighetens andel för att ordna den allmänna va-anläggningen.

K J anser inte att det är skäligt att detta ska gälla dennes "lilla" stuga. Att inte debitera en lägenhetsavgift vore att bryta mot den kommunala likställighetsprincipen eftersom taxan i Höganäs kommun är konstruerad efter antalet lägenheter och inte efter storleken på byggnaden. Den är även konstruerad så att det är hur en byggnad används — om den har va-nyttigheter - som är avgörande och inte hur stor den är. Taxan är konstruerad efter basförslag från branschorganisationen Svenskt Vatten, jämför P96 s. 36 där det framgår att lägenhetsavgift är en utpräglad nyttorelaterad avgiftsparameter genom att antalet lägenheter kan anses utgöra ett direkt mått på hur stor nytta fastigheten har av tillgången till va. Det framgår vidare att anledningen till att parametern lägenhet införts istället för våningsyta är ett allmänt önskemål om förenkling av taxan (s. 41) och att det är lämpligare att använda lägenhet istället för våningsyta. Det kan även konstateras att det inte endast är Höganäs kommun som använder ifrågavarande taxekonstruktion. Varje kommun har rättsligt bestämmande inflytande över va-anläggnings ordnande för att kunna uppfylla sina skyldigheter om att anlägga, underhålla och att sköta driften. Kommunen har också rätt att bestämma avgifter i en taxa som är skäliga och rättvisa.

Friggeboden är ej bygglovspliktig vilket regleras i Plan- och bygglagen (PBL). Avseende lägenhetsavgift är Höganäs lokala förhållanden sådana att nyttoparametern är avgörande. Därför finns i taxan § 3.4 ingen undre gräns för storlek på en lägenhet däremot "varje påbörjat hundratal m²" i utrymmen där begreppet lägenhet inte är tillämpligt. Det vill säga nyttan är avgörande, inte storle-

ken. Vidare i taxan § 5.6 står det tydligt att "För tillkommande lägenhet betalas tilläggsavgift enligt § 5.1 c." och definitionen av en lägenhet återfinns under § 3.4. En sommarstuga och en friggebod, båda med vatten och avlopp, räknas som två lägenheter i va-sammanhang. Storleken har ingen betydelse. Det har däremot tillgången till och nyttan av vatten- och avloppsanslutningar.

VA-NÄMNDENS SKÄL

Enligt 24 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, ska fastighetsägare under där närmare angivna omständigheter betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen och fastigheten behöver en vattentjänst som inte bättre kan tillgodoses på annat sätt. Av 31 § första stycket vattentjänstlagen framgår att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska enligt 34 § vattentjänstlagen framgå av en taxa och de får inte bestämmas till högre belopp än som är förenligt med bestämmelserna i 30-33 §§ i lagen.

Vid om- eller tillbyggnad på avgiftsskyldig fastighet har konstaterats i många avgöranden från Va-nämnden och Vattenöverdomstolen att tilläggsavgift (ytterligare anläggningsavgift) kan tas ut och är förenligt med avgiftsreglerna i vattentjänstlagen. I fall avgiftsfördelningen enligt taxan skett under hänsynstagande till omfattningen av den bebyggelse som förekommer på varje fastighet, så får i konsekvens härmed tilläggsavgift enligt taxan tas ut när bebyggelsen utökas, och detta alldeles oberoende av om tillkommande ytor är försedda med va-utrustning eller inte och om utökningen föranlett särskild va-kostnad för huvudmannen eller inte. Tilläggsavgift för tillkommande våningsyta har exempelvis godtagits för ett tillbyggt, friliggande kallgarage utan någon va-installation (BVa 18/75). Va-nämndens beslut BVa 46/86 uttalar att frågan om en nyttoökning har inträffat är att bedöma enligt samma principer som enligt taxan gäller för fördelning av skyldigheten att betala anläggningsavgift. Det ansågs därför att ytterligare anläggningsavgift skulle utgå med anledning av att en bo-

stadsfastighet byggts om till vad taxan betecknade som ”annan fastighet”. (Se Jörgen Qviström, Vattentjänstlagen, En handbok, Norstedts Juridik, s. 188).

I Höganäs kommuns va-taxa §§ 3.4, 5.1 och 5.6 definieras bl.a. bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet samt lägenhet och hur anläggningsavgiften ska beräknas.

Av utredningen i målet framgår att det på fastigheten sedan tidigare fanns ett fritidshus om 50 m² och att fastighetsägaren därefter har uppfört och kopplat upp en friggebod till den allmänna va-anläggningen.

Kommunens beräkning av lägenhetsavgiften och har stöd i va-taxan §§ 5.1, 5.3 och 5.6 och avgiften är förenlig med vattentjänstlagens bestämmelser, praxis och doktrin.

K Js talan ska därför lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Se bilaga

På Va-nämndens vägnar

Marianne Wikman Ahlberg

Va-nämnden: rådmannen Marianne Wikman Ahlberg samt ledamöterna Tord Larsson, Yngve Darte, Malin Enockson, Krister Nilsson och Knut Andrén (enhälligt). Föredragande: Sisilya Rhawi.